



ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudkyní JUDr. Jarmilou Ďáskovou v právní věci žalobce **J. V.**, bytem, proti žalovanému **Ministerstvu práce a sociálních věcí**, se sídlem 128 01 Praha 2, Na Poříčním právu 1/376, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 23. 8. 2013, č. j. ...

t a k t o :

I. Žaloba se zamítá.

II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím žalovaného ve výroku rozsudku uvedeného bylo zamítnuto odvolání žalobce proti rozhodnutí správního orgánu I. stupně – Úřadu práce ČR, Krajské pobočky ve Zlíně, ze dne 11. 7. 2013, č. j., kterým nebyla přiznána žalobci dávka mimořádné okamžité pomoci – jednorázový výdaj, č. j. a toto rozhodnutí bylo potvrzeno.

Rozhodnutím správního orgánu I. stupně ze dne 11. 7. 2013 nebyla přiznána dávka mimořádné okamžité pomoci na úhradu nezbytného jednorázového výdaje, spojeného se zaplacením daně z nemovitosti a poplatku za komunální odpad podle ust. § 2 odst. 5 písm. a) a ust. § 63 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů s odůvodněním, že vzhledem k tomu, že žalobce svým písemným vyjádřením ze dne 7. 6. 2013 odmítl provedení sociálního šetření v místě svého bydliště, neumožnil tak ověření skutečností rozhodných pro nárok na dávku nebo její výši, nebylo možné vyhodnotit skutečnost, zda je žalobce osobou v hmotné nouzi.

Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce včasné odvolání, v němž nesouhlasil s nepřiznáním dávky mimořádné okamžité pomoci (dále jen MOP). Jako důvod uvedl, že úřadu práce je dobře známo, že je osobou, která díky jemu přišla o veškeré sociální dávky, včetně životního minima, existenčního minima či dávky MOP, kdy je od 1. 6. 2012 ohrožen na životě. Žalobce žádal o přiznání jednorázového výdaje na úhradu daně z nemovitosti ve výši 276 Kč a úhradu komunálního odpadu ve výši 500 Kč. Žalobce je toho názoru, že není co šetřit, úřad práce jej o všechno připravil, a to i o životní minimum a je z něj bezdomovec. Odkázal na své vyjádření ze dne 7. 6. 2013 proti sociálnímu šetření ke dni 14. 6. 2013, kdy jako žadatel má podle ust. § 63 zákona pomoci o hmotné nouzi právo nesouhlasit se vstupem na pozemek nebo do obydlí cizích osob. Je toho názoru, že se jedná o jeho právo stanovené Ústavou ČR a úřady práce musí respektovat, aby nebyla ohrožena jeho důstojnost a soukromí. Žalobce v odvolání zdůraznil, že pokud se s ním bude i nadále jednat tímto způsobem přibudou další správní žaloby na úřad práce, a to pro diskriminaci pro nezákonný postup, a to i s důsledky, které tímto nastanou.

Ve svém odůvodnění žalovaný správní orgán konstatoval s odvoláním na ust. § 2 odst. 5 písm. a) ZPHN (zákon o pomoci v hmotné nouzi), že nemůže považovat žalobce za osobu, která nemá dostatečné prostředky k úhradě nezbytného jednorázového výdaje, neboť požadavek žalobce nebyl spojen se zaplacením správního poplatku při prokázání ztráty osobních dokladů, při vydání duplikátu rodného listu nebo dokladů potřebných k přijetí do zaměstnání, s úhradou jízdného v případě ztráty peněžních prostředků a v případě nezbytné potřeby s úhradou noclehu. Jde o příkladný výčet situací a je na správní úvaze orgánu pomoci v hmotné nouzi, zda uzná potřebu i jiného výdaje než výdajů výše uvedených.

Ust. § 63 odst. 2 ZPHN stanoví, že pokud žadatel o dávku, příjemce dávky nebo osoba společně posuzovaná tím, že nedají souhlas se vstupem do obydlí, znemožní provedení sociálního šetření k ověření skutečností rozhodných pro nárok na dávku nebo její výši, může jim být žádost o dávku zamítnuta nebo dávka odejmuta, popřípadě snížena její výše. Zaměstnanci orgánu pomoci v hmotné nouzi – úřadu práce jsou v souladu s ust. § 63 odst. 1 ZPHN oprávněni v souvislosti s plněním úkonu podle tohoto zákona na základě souhlasu žadatele o dávku příjemce dávky a osob společně posuzovaných vstupovat do obydlí, v němž tyto osoby žijí, a to s cílem provádět sociální šetření k ověření skutečností rozhodných pro nárok na dávku nebo její výši. Jelikož posuzování stavu hmotné nouze osoby pro nárok na dávku MOP – jednorázový výdaj, je vázáno také na zkoumání a prověření celkových sociálních a majetkových poměrů žadatele o dávku, bylo podle názoru odvolacího orgánu provedení sociálního šetření a návštěva místa bydliště žalobce k ověření skutečností rozhodných pro nárok na dávku – aktuálních sociálních a majetkových poměrů žalobce, zcela odůvodněné. Jelikož nebylo pracovníkům zmíněného orgánu umožněno provést šetření o aktuálním stavu situace žalobce a tento také nesplňoval podle ust. § 2 odst. 5 písm. a) ZPHN, že je osobou v hmotné nouzi, odvolání žalobce s napadeným rozhodnutím zamítl.

Proti výše citovanému rozhodnutí žalobce podal žalobu, kde v podstatě uvádí obdobné důvody jak v odvolání proti napadenému rozhodnutí. Tvrdí, že prvoinstanční orgán, kterému je dobře známo, že je osobou ohroženou na životě, včetně odebrání existenčního životního minima, dávky MOP, svým diskriminujícím jednáním a postupem z něj udělal od 1. 6. 2012 neexistující osobu. Žalobce nesouhlasí v plné výši s ověřováním skutečností rozhodných pro nárok na dávku provedením sociálního šetření v místě svého bydliště, kdy jasně svým písemným vyjádřením ze dne 7. 6. 2013 takový postup odmítl. Podle názoru žalobce je

provedení sociálního šetření v jeho situaci bezpředmětné. Jedná se o diskriminující jednání, jelikož je jasné prokazatelné a zjištěitelné, že je osobou bez finančních prostředků. Závěrem navrhl zrušení napadeného rozhodnutí a vyhovění jeho žalobě.

Žalovaný ve svém vyjádření k žalobě ze dne 2. 12. 2013 navrhl zamítnutí žaloby v celém rozsahu jako neopodstatněné podle § 78 odst. 7 s.ř.s. Žalobce dle ust. § 5 odst. 2 písm. a) ZPHN není vzhledem k činům a celkovým sociálním a majetkovým poměrům osobou v hmotné nouzi pro konkrétní požadovaný výdaj. Posuzování stavu hmotné nouze pro účely mimořádně okamžité pomoci je v plné míře věcí správního uvážení orgánu pomoci v hmotné nouzi a mělo by vycházet z podrobného prošetření celkových sociálních a majetkových poměrů žadatele o dávku, jeho příjmů a zhodnocení, odůvodněnosti konkrétního požadovaného výdaje a musí být řádně zdůvodněno. Žalovaný neshledal v postupu úřadu práce při řízení o žádosti žalobce rozpor s právními předpisy, proto odvolání zamítl a napadené rozhodnutí potvrdil. Zaměstnanci orgánu pomoci v hmotné nouzi – úřadů práce v souladu s ust. § 63 odst. 1 ZPHN oprávněni v souvislosti s plněním úkolu podle tohoto zákona na základě souhlasu žadatele o dávku, příjemce dávky a osob společně posuzovaných vstupovat do obydlí, v němž tyto osoby žijí, a to s cílem provádět sociální šetření k ověření skutečností rozhodných pro nárok na dávku nebo její výši. Žalobce nesouhlasil se vstupem na pozemek nebo do jeho obydlí a je oprávněn toto provedení sociálního šetření odmítnout. Ovšem v souladu s ust. § 63 odst. 2 ZPHN však mají úřady práce možnost v případě znemožnění provedení sociálního šetření k ověření skutečností rozhodných pro nárok na dávku nebo její výši žádost o dávku zamítnout, což se v tomto případě stalo.

Soud ve věci nařídil jednání, neboť žalobce nesouhlasil s tím, aby bylo rozhodnuto bez nařízení jednání. Ač byl žalobce řádně předvolán, z jednání se omluvil z důvodu nedostatku finančních prostředků. Žalovaný správní orgán výslovně souhlasil s tím, aby o žalobním návrhu bylo rozhodnuto bez nařízení jednání a též se z jednání omluvil.

Soud přezkoumal napadené rozhodnutí žalovaného vázán rozsahem a důvody, které žalobce uplatnil v žalobě (§ 75 odst. 2 s.ř.s.). Při přezkoumání rozhodnutí žalovaného vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 odst. 1 s.ř.s.). Dospěl k závěru, že žaloba důvodná není, a to z těchto důvodů.

Ze správního spisu soud zjistil, že žalobce si dne 27. 5. 2013 podal u Úřadu práce ČR – Krajské pobočky ve Zlíně, kontaktního pracoviště Zlín, žádost o dávku pomoci v hmotné nouzi – mimořádná okamžitá pomoc – nezbytný jednorázový výdaj na úhradu daně z nemovitosti ve výši 276 Kč a poplatku za komunální odpad ve výši 500 Kč, a to formou úhrady na účet peněžního ústavu. Do žádosti uvedl, že je bez veškerých finančních prostředků, nepopírá žádnou dávku. K žádosti doložil platební výměr Obecního úřadu Lhotsko na místní poplatek za provoz systému shromažďování sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů ve výši 500 Kč a doklad o vyměření daně z nemovitosti na rok 2013 ve výši 276 Kč. Úřad práce na základě výše uvedené žádost žalobce dopisem ze dne 31. 5. 2013 vyzval k součinnosti s provedením sociálního šetření dne 14. 6. 2013 s cílem prošetření skutečností rozhodných pro nárok na požadovanou dávku. Žalobce na tuto výzvu reagoval svým vyjádřením ze dne 7. 6. 2013 tím, že s provedením sociálního šetření nesouhlasil v plné výši a sdělil důvody svého nesouhlasu. Úřad práce před

vydáním rozhodnutí poskytl vyrozuměním ze dne 25. 6. 2013 žalobci možnost vyjádřit se k podkladům rozhodnutí v souladu s ust. § 74 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi ve znění pozdějších předpisů (ZPHN). K tomuto vyrozumění se žalobce dopisem ze dne 4. 7. 2013 rovněž vyjádřil tak, že nesouhlasí se zasláným vyrozuměním, kde byl vyzván, aby se vyjádřil k podkladům ve věci příspěvku MOP. Uvedl, že se nemohl seznámit ve věci MOP a vyjádřit se k podkladům, jelikož mu žádné nenastaly a odkázal na pracoviště ÚP – ČR – Zlín, uvedl, že se jedná o neoprávněný postup, s kterým nesouhlasí. Díky správnímu orgánu I. stupně je bez všech finančních prostředků, nemá za co žít a tak se nemůže dostavit ani na úřad práce. Uvedl, že pokud nadále s ním bude takto jednáno, tak veškeré dluhy, které vzniknou i s úroky bude považovat jako diskriminaci a obrátí se na správní soudnictví. Úřad práce následně vydal rozhodnutí ze dne 11. 7. 2013, jímž rozhodl nepřiznat dávku mimořádná okamžitá pomoc – jednorázový výdaj, jelikož žalobce svým písemným vyjádřením ze dne 7. 6. 2013 odmítl provedení sociálního šetření v místě svého bydliště, čímž neumožnil ověření skutečností rozhodných pro dávku nebo její výši a z toho důvodu nebylo možné vyhodnotit skutečnost, zda je odvolatel osobou v hmotné nouzi. Na podkladě podaného odvolání pak bylo žalovaným vydáno napadené rozhodnutí.

Primárním účelem poskytování dávek pomoci hmotné nouzi je to, aby v určitých sociálně vypjatých situacích, kterým může být vystaven každý jedinec, nedošlo k propadu členů společnosti do sociální beznaděje. Nezaplacení poplatku za odpady a zaplacení daně z nemovitosti však nepředstavuje sociálně vypjatou situaci, jejímž následkem by byla hrozba sociálního vyloučení. Správním orgánům lze proto přisvědčit, že úhradu výše uvedených poplatků nelze považovat za mimořádnou událost ve smyslu § 2 odst. 4 zákona č. 111/2006 Sb., v platném znění. Okolnosti uváděné žalobcem pak nelze pokládat ani za mimořádný výdaj ve smyslu § 2 odst. 5 zákona o pomoci v hmotné nouzi. V daném případě totiž žalobci nevznikly náklady zcela nepředvídatelně či při náhle vzniklé skutečnosti, jak předpokládá zákon o pomoci v hmotné nouzi. Žalobce nesplnil ani podmínky pro přiznání dávky mimořádné okamžité pomoci podle § 2 odst. 6 písm. d) zákona o pomoci v hmotné nouzi, neboť neuhrazení poplatku za odpady a daně z nemovitostí nezpůsobí jeho sociální vyloučení. Je sice zřejmé, že se žalobce nachází v neuspokojivé sociální situaci a bez finančních prostředků, nicméně zákon o pomoci v hmotné nouzi neumožňuje přiznat mimořádnou hmotnou pomoc z důvodů, kterých v posuzované věci žalobce uvedl. Účelem poskytování dávek pomoci v hmotné nouzi totiž není úhrada daně z nemovitosti nebo poplatků za odpady, nýbrž zajištění základních životních podmínek osobám, které se nachází v hmotné nouzi.

Podle § 36 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi má nárok na mimořádnou okamžitou pomoc a) osoba uvedená v § 2 odst. 3, za b) osoba uvedená v § 2 odst. 4 a 5, pokud je považována za osobu v hmotné nouzi, za c) osoba uvedená v § 2 odst. 6, pokud je považována za osobu v hmotné nouzi.

Osoba se podle § 2 odst. 2 ZPHN nachází v hmotné nouzi, není-li dále stanoveno jinak, jestliže její příjem a příjem společně posuzovaných osob a) po odečtení přiměřených nákladů na bydlení (§ 9 odst. 2) nedosahuje částky živobytí (§ 24), přičemž si nemůže tento příjem zvýšit vzhledem ke svému věku, zdravotnímu stavu nebo z jiných vážných důvodů vlastním přičiněním a zabezpečení jejích základních životních podmínek je tak ohroženo nebo za b) dosahuje sám nebo spolu s příspěvkem na živobytí podle § 4 odst. 1 písm. a), částek

živobytí, ale nepostačuje k zabezpečení odůvodněných nákladů na bydlení (§ 34) a služby s bydlením bezprostředně spojené.

Podle § 2 odst. 3 zákona o pomoci v hmotné nouzi se osoba považuje za osobu v hmotné nouzi též, jestliže nesplňuje podmínky uvedené v odst. 2, avšak s přihlédnutím k jejím příjmům, celkovým sociálním a majetkovým poměrům jí hrozí vážná újma na zdraví.

Za osobu v hmotné nouzi může orgán pomoci v hmotné nouzi podle § 2 odst. 4 téhož zákona považovat též osobu, kterou postihne vážná mimořádná událost a její celkové sociální a majetkové poměry jsou takové, že jí neumožňují překonat nepříznivou situaci vlastními silami; vážnou mimořádnou událostí se rozumí zejména živelná pohroma (např. povodeň, vichřice a vyšší stupně větrné pohromy, zemětřesení), požár nebo jiná destruktivní událost, ekologická nebo průmyslová havárie.

Podle § 2 odst. 5 ZPHN za osobu v hmotné nouzi může orgán pomoci v hmotné nouzi považovat též osobu, které nemá vzhledem k příjmům a celkovým sociálním a majetkovým poměrům dostatečné prostředky: a) k úhradě nezbytného jednorázového výdaje, spojeného zejména se zaplacením správního poplatku při prokázání ztráty osobních dokladů, při vydání duplikátu rodného listu nebo dokladu potřebných k přijetí do zaměstnání, s úhradou jízdného v případě ztráty peněžních prostředků a v případě nezbytné potřeby s úhradou noclehu nebo za b) na úhradu nákladů spojených s pořízením nebo opravou nezbytných základních předmětů dlouhodobé potřeby a na základní vybavení domácnosti a odůvodněných nákladů souvisejících se vzděláním nebo zájmovou činností nezaopatřeného dítěte.

Konečně podle § 2 odst. 6 téhož zákona za osobu v hmotné nouzi může orgán pomoci v hmotné nouzi považovat též osobu, která v daném čase, s ohledem na neuspokojivé sociální zázemí a nedostatek finančních prostředků nemůže úspěšně řešit svoji situaci a je ohrožen na sociálním vyloučení, jestliže zejména

a) je propuštěna z výkonu zabezpečovací detence, z výkonu vazby nebo z výkonu trestu odnětí svobody, nebo

b) je po ukončení léčby chorobných závislostí propuštěna ze zdravotnického zařízení, psychiatrické léčebny nebo léčebného zařízení pro chorobné závislosti, nebo

c) je propuštěna ze školského zařízení pro výkon ústavní či ochranné výchovy, nebo z pěstounské péče po dosažení zletilosti, resp. v 19-ti letech nebo

d) nemá uspokojivě naplněny životně důležité potřeby vzhledem k tomu, že je osobou bez přístřeší, nebo

e) je osobou, jejíž práva a zájmy jsou ohroženy trestnou činností jiné osoby.

Žalobce v žádosti o mimořádnou okamžitou pomoc na úhradu nezbytného jednorázového výdaje uvedl, že žádá o úhradu správního poplatku za odpady a daň z nemovitosti. Předpokládanou výši jednorázového výdaje vyčíslil celkem částkou 776 Kč. V daném případě se tedy žalobce dovolával okamžité pomoci k úhradě jednorázového výdaje, který požadoval za nezbytný a na něhož neměl vzhledem k celkovým a majetkovým poměrům dostatečné prostředky.

Jak judikoval NSS např. v rozsudku ze dne 27. 3. 2012, č. j. 4Ads 162/2011 – 145 důvody pro poskytnutí mimořádné okamžité pomoci na úhradu nezbytných nebo odůvodněných nákladů jsou stanoveny v § 2 odst. 5 písm. a) a b) zákona o pomoci v hmotné nouzi jak bylo již výše zmíněno. Výdaj spočívající v úhradě správního poplatku za odpady a daně z nemovitostí však nelze pod toto ustanovení podřadit, neboť nepředstavuje jednorázový výdaj spojený zejména se zaplacením správního poplatku při prokázání ztráty osobních dokladů, při vydání duplikátu rodného listu nebo dokladů potřebných k přijetí do zaměstnání, s úhradou jízdného v případě ztráty peněžních prostředků a v případě nezbytné potřeby s úhradou noclehů nebo úhradu nákladů spojených s pořízením nebo opravou nezbytných základních předmětů dlouhodobé potřeby a na základní vybavení domácnosti a odůvodněných nákladů souvisejících se vzděláním nebo zájmovou činností nezaopatřeného dítěte. O žádný takto zákonem vymezený či obdobný nezbytný výdaj se totiž v případě žalobce, který není nezaopatřeným dítětem ve smyslu § 18 zákona o pomoci v hmotné nouzi, nejednalo a nelze ho proto pokládat za osobu nacházející se v hmotné nouzi ve smyslu citovaného ustanovení.

Žalobcem uvedený jednorázový výdaj nepředstavuje ani důvod pro přiznání mimořádné okamžité pomoci podle § 2 odst. 3 a 4 zákona o pomoci v hmotné nouzi, neboť neposkytnutím jednorázové peněžní částky k úhradě správního poplatku za odpady a daň z nemovitostí žalobci nehrozí vážná újma na zdraví. Rovněž se nejedná o vážnou mimořádnou událost v podobě živelné pohromy, požáru či jiné destruktivní události, ekologické nebo průmyslové havárie. Za takovou událost není možné v žádném případě pokládat tento požadavek, že by směřoval k získání předpokladů pro práci s osobami se zdravotním postižením, která by byla vhodná vzhledem ke zdravotnímu stavu žalobce a tak podobně.

Žalobcem uvedený důvod nespadá ani pod výčet životních událostí uvedených v § 2 odst. 6 ZPHN, při nichž je též možno pokládat osobu za osobu nacházející se v hmotné nouzi a přiznat ji mimořádnou okamžitou pomoc. Účelem mimořádné okamžité pomoci jakož to dávky pomoci v hmotné nouzi není úhrada těchto opakujících se výdajů tj. za odpady a daň z nemovitostí, nýbrž řešení náhlé a nepředvídatelné negativní životní situace, se kterou se není osoba s ohledem na své sociální a majetkové poměry schopna vypořádat.

Žalovaný ve svém napadeném rozhodnutí se opřel též o ust. § 63 ZPHN, který v odst. 1 poskytuje oprávnění zaměstnancům orgánů pomoci v hmotné nouzi v souvislosti s plněním úkolů podle tohoto zákona vstupovat do obydlí, v němž tyto osoby žijí, a to s cílem provádět sociální šetření. Zaměstnanci orgánů pomoci v hmotné nouzi konají tuto činnost na základě zvláštního oprávnění vydaného příslušným orgánem pomoci v hmotné nouzi.

Pokud žadatel o dávku, příjemce dávky nebo osoba společně posuzovaná tím, že nedají souhlas se vstupem do obydlí, znemožní provedení sociálního šetření k ověření skutečností rozhodných pro nárok na dávku nebo její výši a tudíž zákon dává možnost zamítnout nebo dokonce dávku odejmout nebo případně snížit její výši. Vzhledem k tomu, že žalobce jednoznačným způsobem odmítl vstup těchto zaměstnanců orgánů pomoci v hmotné

nouzi do svého bydliště a nepřál si, aby bylo prováděno šetření, nezbylo než žádost zamítnout, neboť zákonem danou povinnost toto šetření provést žalobce neumožnil.

Z uvedených důvodů tedy orgány pomoci v hmotné nouzi nepochybily, když dospěly k závěru, že v dané věci nebyly splněny zákonné podmínky pro přiznání mimořádné okamžité pomoci žalobce. S ohledem na všechny shora uvedené skutečnosti dospěl Krajský soud k závěru, že žaloba žalobce důvodná není a proto ji podle § 78 odst. 7 s.ř.s. zamítl.

Zároveň ve smyslu ust. § 60 odst. 1 a 2 nepřiznal žádnému z účastníků právo na náhradu nákladů řízení, neboť žalobce v něm úspěch neměl a správnímu orgánu takové právo ve věcech pomoci v hmotné nouzi nepřísluší.

P o u č e n í :

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno, ve dvojím vyhotovení. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Brně dne 27. ledna 2014

JUDr. Jarmila Ďásková, v. r.
samosoudkyně